

การศึกษาฐานและภูมิภาคศึกษา ณ ประเทศญี่ปุ่น

Field Studies and Regional Studies in Japan

ฉลอง ชาตรุประชีวิน¹, อนุชา กอนพวง², วรินทร์ บุญยั้ง³, มานิตย์ ไชยกิจ⁴

Chalong Chartuprachewin, anucha Kornpuang, Varinthorn Boonying, Manit Chaiyagit

บทนำ

ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา ได้จัดการศึกษาตามแนวนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์และมหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ที่มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพอาจารย์ด้านการเรียนการสอน และการวิจัย ของคณาจารย์โดยที่ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา ได้จัดการเรียน การสอน 3 หลักสูตร คือ บริหารการศึกษาที่สอนทั้งระดับปริญญาโทและเอก และกำลังดำเนินการเปิดหลักสูตรใหม่ 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรพัฒนศึกษา และหลักสูตรการจัดการกีฬาและพลศึกษา ซึ่งคาดว่าจะเปิดรับนักศึกษา ในปีการศึกษา 2558 รวมทั้งรายวิชาภูมิภาคศึกษาซึ่งจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตศึกษาด้านการณ้จริงในการบริหารการศึกษาในต่างประเทศ

ดังนั้น เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพของคณาจารย์ให้สามารถจัดการเรียน การสอน และการวิจัย ซึ่งเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน ในปีงบประมาณ 2558 ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพคณาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษาและรายวิชาภูมิภาคศึกษานิสิตหลักสูตรกศ.ด.(บริหารการศึกษา) ณ ประเทศญี่ปุ่นระหว่างวันที่ 20-26 เมษายน 2557 โดยการศึกษาฐานและเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนา งานวิจัยของประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งศึกษาบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีคุณภาพ การศึกษาที่ดีเป็นอันดับต้นๆ ของโลก ซึ่ง Nagoya University มีจุดเด่นงานวิจัย และเคยได้รับรางวัลโนเบลถึง 5 สาขาโดยมี Graduate School (GSID) มีความร่วมมือในการวิจัยในกลุ่มประเทศอาเซียน ทั้งด้านการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่วน Kyoto University of Education มีจุดเด่นในการพัฒนาครูทั้งด้านบริหารและพัฒนาการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานก่อนการศึกษาฐาน

ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มี

บทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของโลก มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยมีสมเด็จพระจักรพรรดิทรงเป็นประมุข ครอบครัวญี่ปุ่นส่วนมากมีบุตรเพียงหนึ่งหรือสองคนเท่านั้น ทำให้อายุเฉลี่ยของประชากรประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สังคมปัจจุบันจึงมีผู้สูงอายุมากขึ้น ขณะเดียวกันคนหนุ่มสาวแต่งงาน ช้าลง จึงทำให้ชาวญี่ปุ่นต้องเรียนรู้วิธีการที่จะช่วยให้คนหนุ่มสาวและผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตในสังคมสภาพแวดล้อมสมัยใหม่ได้ แม้ประเทศญี่ปุ่นมีวัฒนธรรม ประเพณี และศิลปะที่สืบทอดกันมายาวนาน ตลอดจนถึงเผชิญกับภัยธรรมชาติบ่อยครั้งก็ตาม แต่ชาวญี่ปุ่นได้เชื่อว่าเป็นผู้ที่ระเบียบ วินัย และความอดทนสูง ซึ่งสะท้อนภาพจากการผ่านพ้นภัยพิบัติครั้งใหญ่ที่ผ่านมามาก่อนมาชื่นชม

กฎหมายการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นเริ่มนำระบบการศึกษาแบบตะวันตกเข้ามาในสมัยเมจิ โดยถือเป็นพระบรมราชโองการในสมเด็จพระจักรพรรดิ ซึ่งกำหนดหลักการ รูปแบบและกระบวนการ การศึกษาสำหรับประเทศญี่ปุ่นเป็นกฎหมายทางการศึกษา เช่นเดียวกับโครงการศึกษา พ.ศ. 2441 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ของประเทศไทย แต่ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลงได้มีการ ร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ ระบบการบริหาร ภาครัฐของประเทศญี่ปุ่นได้เปลี่ยนไปสู่ระบบที่มี ประชาธิปไตยเป็นพื้นฐาน ระบบการศึกษาที่ได้รับการปฏิรูป เช่นกัน การศึกษาที่เคยมี หลายระบบได้เปลี่ยนเป็นระบบ เดียวคือ 6-3-3 โดยในรัฐธรรมนูญได้มีการกำหนด แนวนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับ ประชาชน ความเสมอภาคในโอกาส ทางการศึกษาสำหรับ ประชาชนทุกคนและการศึกษาภาคบังคับ นับแต่นั้นมา การจัดการศึกษาของญี่ปุ่นก็อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ และ กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งกฎหมายการศึกษา ต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีการปรับปรุงและ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴ ดร., อาจารย์ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

เพิ่มเติมกฎหมายการศึกษาให้ทันสมัยและถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน มั่นคงสืบมาจนถึงปัจจุบัน รัฐธรรมนูญ (Constitution) ประเทศญี่ปุ่น (ปี ค.ศ.1946) ได้บัญญัตินโยบายการศึกษาหลักของชาติ ไว้ในมาตรา ๒๖ ดังนี้

"ประชาชนทุกคนพึงมีสิทธิได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันตามความสามารถตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ประชาชนมีหน้าที่ต้องจัดให้บุตรธิดาในความปกครองดูแล เข้ารับการศึกษาตามที่กำหนดให้ไว้ในกฎหมายและ การศึกษาภาคบังคับนั้นต้องเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า"

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญดังกล่าว ปีต่อมา (ค.ศ. 1947) ญี่ปุ่นก็ได้ร่างกฎหมายแม่บทการศึกษา (The Fundamental Law of Education) ขึ้น ซึ่งถือเป็นกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ โดยให้สอดคล้องกับอุดมการณ์แห่งรัฐธรรมนูญของประเทศ เพื่อสร้างสังคมญี่ปุ่นใหม่ที่รักสันติสุขเป็นประชาธิปไตยและมีวัฒนธรรม กฎหมายดังกล่าวได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาในรายละเอียดมากขึ้น สาระหลัก ๆ ของกฎหมายดังกล่าวจะเป็นเรื่องจุดมุ่งหมายและ หลักการศึกษาของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษากับการเมืองและศาสนา ได้แก่

มาตรา ๓ ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ประชาชนทุกคน จะต้องได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ตามความสามารถของตนโดยไม่เลือกเชื้อชาติ ศาสนา เพศ สถานภาพทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจหรือ วงศ์ตระกูล หน่วยงานของรัฐทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นจะต้องมีมาตรการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ ที่ขาดโอกาสทางการศึกษาเพราะฐานะทางเศรษฐกิจ

มาตรา ๔ การศึกษาภาคบังคับ ผู้ปกครอง จะต้องส่งบุตรธิดาภายใต้การดูแลเข้ารับการศึกษาเป็นเวลา 9 ปี ทั้งนี้ รัฐจะต้องไม่เก็บค่าเล่าเรียนสำหรับการศึกษา ภาคบังคับในโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐทั้งระดับชาติและ ระดับท้องถิ่น

มาตรา ๗ การศึกษานอกระบบโรงเรียน รัฐ จะต้องส่งเสริมการศึกษาในบ้าน ในที่ทำงานและในส่วนอื่น ๆ ของสังคม รัฐต้องพยายามให้บรรลุจุดมุ่งหมายของ การศึกษา โดยจัดตั้งสถาบันที่ให้ความรู้เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนชุมชน ฯลฯ ตลอดจนใช้ สถาบันการศึกษาและวิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสม

จากการที่ประเทศญี่ปุ่นมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ประเทศ คือ "มุ่งเป็นสังคมที่ใช้การศึกษาเป็นฐาน" โดยมี

เป้าหมายสำคัญได้แก่ (1) ปลุกฝังความสามารถพื้นฐาน ให้กับเด็กทุกคนในช่วงการศึกษาภาคบังคับ (2) พัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถพัฒนาสังคมและเป็น ผู้นำของสังคมในอนาคต (3) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ สามารถสร้าง ความเป็นเลิศโดยส่งเสริมการวิจัยใน สถาบันการศึกษา การบริหารจัดการศึกษาของประเทศ ญี่ปุ่นมี 3 ระดับ คือ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และ สถานศึกษา ในส่วนกลางมี "กระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี" (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology หรือ MEXT) ซึ่งเป็นกระทรวงหลักเพียง กระทรวงเดียวที่กำกับดูแลนโยบายการจัดการศึกษาของ ชาติ ในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นระดับปฏิบัติมีการดำเนินงาน ในรูปองค์คณะบุคคลที่เรียกว่า "คณะกรรมการการศึกษา" (Board of Education) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในระดับสถานศึกษาก็มีการดำเนินงานในรูปของ คณะกรรมการเช่นเดียวกัน สถานศึกษาร้อยละ 96 ที่จัด การศึกษาขั้นพื้นฐานหรือการศึกษาภาคบังคับ สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นปัจจุบัน ระบบการศึกษาของ ประเทศญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 6 ระดับ กล่าวคือ 1) ระดับ ก่อนประถมศึกษา หลักสูตรก่อนประถมศึกษาหรืออนุบาล 2-3 ปี 2) ระดับประถมศึกษา หลักสูตรประถมศึกษา 1-6 ปี 3) ระดับมัธยมศึกษาต้น หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 1-3 ปี 4) ระดับมัธยมศึกษาปลาย หลักสูตรมัธยมศึกษาตอน ปลาย 1-3 ปี วิทยาลัยอาชีวศึกษา (หลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลาย) ระยะเวลา 3 ปี และวิทยาลัยเทคนิค ระยะเวลา 3-5 ปี 5) ระดับอุดมศึกษา แบ่งออกเป็น มหาวิทยาลัย หลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี วิทยาลัย อาชีวศึกษา หลักสูตรวิชาชีพชั้นสูง (หลักสูตร 2 ปี) วิทยาลัย หลักสูตรระยะสั้น (ระยะเวลา 2 ปี) และ มหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี 3-4 ปี 6) ระดับบัณฑิต วิทยาลัย ได้แก่ หลักสูตรปริญญาโท (2 ปี) และหลักสูตร ปริญญาเอก (ไม่เกิน 5 ปี) สังคมญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับ การศึกษาเป็นอย่างมาก เด็กจะได้รับการศึกษาใน 3 ทาง ได้แก่ โรงเรียนรัฐบาลสำหรับการศึกษาภาคบังคับ โรงเรียนเอกชนสำหรับการศึกษาภาคบังคับ และโรงเรียน เอกชนที่ไม่ได้ยึดมาตรฐานของกระทรวงการศึกษา ปี การศึกษาของประเทศญี่ปุ่นจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน และสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป การเรียนแบ่ง ออกเป็น 3 ภาคเรียน มีเวลาเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ

210 วัน สังคมญี่ปุ่นมีความเชื่อในเรื่องการศึกษาว่า เด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ ความพยายาม ความพากเพียร และความมีระเบียบวินัยต่อตนเองต่างหาก ที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จทางการศึกษา ไม่ใช่ความสามารถทางการเรียนเพียงอย่างเดียว สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ประเทศญี่ปุ่นมีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกระทรวงการศึกษา เป็นผู้กำหนดทั้งหลักสูตรแกนกลางและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน มีการกำหนดดังนี้

วิสัยทัศน์ คือ “ความสมบูรณ์ของบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม และสุขภาพที่แข็งแรง ในสังคมประชาธิปไตยที่มีสันติภาพ”

ด้านค่านิยมที่พึงประสงค์ คือ “ความยุติธรรม และรับผิดชอบ ความเสมอภาคระหว่างชายหญิง รักบ้านเกิด ร่วมมือกับชุมชน มีจิตสาธารณะ รักชีวิต รักธรรมชาติ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เคารพประเพณีดั้งเดิม รักชาติและถิ่นกำเนิด ยอมรับประเทศอื่น อาสาสร้างสันติภาพและความเจริญให้สังคมโลก”

ด้านสมรรถนะหลัก คือ “มีความรู้กว้างขวาง ความสามารถในการพึ่งตนเองและพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชุมชน สมรรถนะพื้นฐานสำหรับแสวงหาความรู้ ความถนัดเฉพาะทาง ความสามารถในการตัดสินใจ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความมีสุขภาพดีทั้งใจและกาย และความสามารถในการดูแลตนเอง”

ในส่วนของโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างเวลาเรียน มีดังนี้

1. ระดับประถมศึกษา โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็น รายวิชา กิจกรรมพิเศษ จริยศึกษา และชั่วโมงการเรียนรู้แบบบูรณาการ เวลาเรียน 3,045 คาบ ระยะเวลา 6 ปี คาบละ 45 นาที

2. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็น รายวิชา กิจกรรมพิเศษ จริยศึกษา กิจกรรมภาษาต่างประเทศ และชั่วโมงการเรียนรู้แบบบูรณาการ เวลาเรียน 5,645 คาบ ระยะเวลา 3 ปี คาบละ 50 นาที

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ โครงสร้างหลักสูตร แบ่งเป็นหมวดวิชา รายวิชา กิจกรรมพิเศษ จริยศึกษา กิจกรรมภาษาต่างประเทศ และชั่วโมงการเรียนรู้แบบบูรณาการ เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 75 หน่วยกิต ระยะเวลา 3 ปี คาบละ 50 นาที

สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ การดำรงชีวิต ดนตรี ศิลปะ คหกรรม สุขศึกษาและพลศึกษา สารสนเทศ และภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหลายประเภท ได้แก่ กิจกรรมจริยศึกษา กิจกรรมพิเศษ กิจกรรมภาษาต่างประเทศ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6) และชั่วโมงการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยแบ่งกิจกรรมพิเศษออกเป็น กิจกรรมชั้นเรียน กิจกรรมสภานักเรียน กิจกรรมชมรม และกิจกรรมงานโรงเรียน ในกิจกรรมงานโรงเรียนของญี่ปุ่น ซึ่งตรงกับภาษาอังกฤษว่า School Events และภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า “กักโค เกียวจิ” เป็นกิจกรรมที่สำคัญมาก แม้จะกำหนดให้เป็นเพียง 1 ใน 4 ขานของ “กิจกรรมพิเศษ” ซึ่งกำหนดให้จัดสัปดาห์ละ 1 คาบ โดยเฉลี่ย แสดงว่ามีเวลาในการจัดกิจกรรมงานโรงเรียนเพียงปีละประมาณ 8-9 คาบ แต่ทุกโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการผู้ปกครองและครู (PTA) สภานักเรียน และนักเรียนทุกคน จะร่วมกันดำเนินงานอย่างจริงจัง เริ่มจากการวางแผนร่วมกันอย่างเป็นระบบ และร่วมกันดำเนินงาน ร่วมกันสะท้อนผล และร่วมกันประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งนี้ กิจกรรมงานโรงเรียน ยังจำแนกเป็น 5 ลักษณะย่อย คือ งานส่งเสริมวิชาการ งานวัฒนธรรมและพิธีการ งานส่งเสริมสุขภาพและกีฬา งานทัศนศึกษาและเดินทางไกล และงานผลิตและบริการ ซึ่งมีระเบียบกระทรวงการศึกษาฯ กำหนดให้จัดอย่างสมดุลกัน และต้องสอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษาของเด็ก โดยไม่ให้ จัดตามความต้องการที่มีอยู่ตามประเพณี (mannerism) เท่านั้น เพื่อป้องกันไม่ให้โรงเรียนถูกแทรกแซงจากหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกที่ต้องการให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของหน่วยงานหรือบุคคลเหล่านั้น ซึ่งเป็นระเบียบที่รัดกุม ต่างจากประเทศไทยที่ไม่มีระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทำให้โรงเรียนต้องจัดงาน (Events) ตามคำขอร้องจากหน่วยงานภายนอก ทำให้เด็กนักเรียนต้องเสียเวลาเรียนไปเพื่อพิธีกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่นอยู่บ่อยครั้ง แม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

นอกจากระบบการศึกษาที่เป็นระบบพื้นฐานของการดำเนินงานอันเป็นเสมือนแม่บททางการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นแล้ว ยังมีนโยบายและโครงการพิเศษที่

กระทรวงการศึกษา ของประเทศญี่ปุ่น ดำเนินการที่สำคัญ คือ

1) การเร่งรัดปลูกฝังลักษณะนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนทุกระดับตลอดจนประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง (Lifelong Learning) 2) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพความพร้อมของโรงเรียน ครูและนักเรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) แนวทางการยกระดับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในโรงเรียน 4) เน้นการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับธรรมชาติให้มาก 5) การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกซ้อมป้องกันแผ่นดินไหว 6) ระบบการยกระดับมาตรฐานความสามารถทางวิชาการของนักเรียนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมุ่งพิจารณาบททวนตั้งแต่วัตถุประสงค์ เป้าหมาย หลักสูตร จำนวนสัปดาห์ของการเรียน และรายวิชาที่มีความแตกต่างกันในแต่ละระดับชั้น

ในศตวรรษที่ 21 กระทรวงศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมได้จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน การทำงานของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของทุกภาคทั้งภาคเอกชน ภาคอุตสาหกรรม และภาคประชาชนโดยรวม ทั้งนี้หมายถึงครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชนในแต่ละภูมิภาคให้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยในการปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จ ยุทธศาสตร์การปฏิรูปในศตวรรษที่ 21 นั้นมีอยู่ 7 ประการคือ

1. ปรับปรุงสมรรถนะการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรที่เอื้อแก่สภาวะการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกิดทักษะและความชำนาญอย่างแท้จริง

2. กระตุ้นให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและบริการชุมชน โดยให้พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและการทำงานร่วมกันกับผู้เรียน เป็นการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

3. ปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เอื้อแก่การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับความเพลิดเพลินไปพร้อมกับความรู้ โดยจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและนันทนาการ ให้ผู้เรียนเข้ามาเป็นสมาชิกของชมรมต่างๆ ในโรงเรียน

4. ดำเนินการให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าเชื่อถือไว้วางใจได้ของผู้ปกครองและชุมชน ทั้งนี้ โดยจัดให้มีการประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพของโรงเรียน จากการประเมินตนเองและประเมินจากภายนอก นอกจากนี้ยัง

ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถานศึกษารูปแบบใหม่ที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของแต่ละชุมชน

5. มีการฝึกอบรมครูให้เป็น “ครูมืออาชีพ” ทั้งนี้ โดยให้มีการยกย่องเชิดชูครูที่มีผลงานดีเด่น รวมทั้งจัดระบบที่ครูสามารถทำงานร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และกำหนดมาตรการลงโทษครูที่มีผลงานไม่ดีและไม่มีประสิทธิภาพ

6. สนับสนุนการจัดตั้งมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกับนานาชาติ มีการปรับปรุงการรับเด็กเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย รวมทั้งการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษรองรับความต้องการของผู้เรียน

7. กำหนดปรัชญาการศึกษาให้เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้โดยปรับปรุงกฎหมายและจัดทำแผนงาน มาตรการเพื่อสนับสนุนงานการศึกษาของชาติให้ดำเนินไปตามเป้าหมาย

ระบบการผลิตและการพัฒนาครู

ครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีสถานะทางสังคมสูง เป็นผลมาจากการที่กฎหมายญี่ปุ่นและประชาชนคาดหวังในหน้าที่ของครู สังคมคาดหวังว่าครูจะช่วยปลูกฝังทัศนคติของสังคมลงในตัวเด็กครูมีรายได้ดี และมีการปรับเงินเดือนของครูอยู่เป็นระยะ ๆ เงินเดือนเริ่มต้นของครูเป็นที่น่าพึงพอใจเมื่อเทียบกับอาชีพทางวิชาการอื่น ๆ และในบางครั้งก็สูงกว่า นอกจากเงินเดือนแล้ว ครูยังมีสิทธิรับเงินพิเศษต่าง ๆ และโบนัส (จ่ายเป็น 3 งวด) ซึ่งมีจำนวนประมาณห้าเท่าของเงินเดือน ครูจะได้รับการดูแลสุขภาพ และสวัสดิการหลังเกษียณด้วยการเงินที่มั่นคง สถานะทางสังคมที่สูง การผลิตครูของประเทศญี่ปุ่น เป็นการจัดการศึกษาโดยคณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ในมหาวิทยาลัยและระดับวิทยาลัย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 48 แห่ง ระบบการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีเป็นหลักสูตร 4 ปี และมีการฝึกสอนในสถานศึกษาจำนวน 12 สัปดาห์

การพัฒนาครูจะมีการดำเนินการตั้งแต่เริ่มต้นชีวิตความเป็นครู โดยผู้ที่มีหน้าที่จัดการฝึกอบรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับหลัก คือ 1) การฝึกอบรมที่จัดในระดับชาติ 2) การฝึกอบรม ที่จัดระดับจังหวัด

ภาระงานของครู 1) ครูระดับอนุบาลส่วนมากจะถูกกำหนดให้รับผิดชอบดูแลชั้นรวมทั้งสอนแบบเหมารวม 2) ครูระดับประถมศึกษา จะต้องใช้ความสามารถพิเศษเฉพาะทาง สอนเฉพาะวิชาที่ถนัด ได้แก่ ดนตรี ศิลปะ และ

งานฝีมือพลศึกษา และงานบ้าน 3) ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะได้รับมอบหมายให้สอนคนละ 1-2 รายวิชา และจะต้องสอนในหลาย ๆ ห้อง 4) ครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จะสอนเฉพาะวิชาที่ตนเองมีความถนัดเพียงวิชาเดียวเท่านั้น

การฝึกอบรมและการออกไปประกอบวิชาชีพครู

1) ครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในประเทศญี่ปุ่น ถูกฝึกมาจากมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยกระทรวงศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2) ครูระดับประถมศึกษา จะต้องเรียน 4 ปีในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ 3) ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถูกฝึกและผลิตโดยมหาวิทยาลัยของรัฐมหาวิทยาลัยเอกชน 4) ครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ครูจะถูกฝึกและพัฒนา มาจากระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยของรัฐระดับท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยเอกชน

ครูญี่ปุ่นทุกคนจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพครู ซึ่ง คณะกรรมการการศึกษาในระดับจังหวัดจะเป็นผู้ออก ใบอนุญาตตามเงื่อนไข สำหรับใบประกอบวิชาชีพครูแบ่ง ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ระดับสามัญ(regular) ระดับพิเศษ (special) และระดับชั่วคราว(temporary)

ใบประกอบวิชาชีพครูระดับสามัญยังแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นสูง ชั้นหนึ่ง และชั้นสอง นอกจากนั้นยังมีใบประกอบวิชาชีพครูสำหรับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอน ปลาย

สิ่งที่เรียนรู้และความประทับใจจากการศึกษาดู งาน

1. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาดูงานที่ โรงเรียนประถมสาธิต Momoyama แห่ง มหาวิทยาลัย โตเกียวการศึกษา (Kyoto University of Education: KUE)

1.1 ประจักษ์ “เราจะสร้างความมั่งคั่ง และ พัฒนาระบบการศึกษา เพื่อปลูกฝังเยาวชนให้มีความ รับผิดชอบในอนาคตของประเทศ เราจะมุ่งเน้นคุณค่าของ การระลึกถึง เพื่อนมนุษย์ และการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง ในสังคมนานาชาติ”

1.2 นโยบายการศึกษา “จะสอนศีลธรรมให้แก่ เยาวชนที่ญี่ปุ่น โดยให้ความเคารพในวัฒนธรรมประเพณี

มุ่งที่จะสอนศีลธรรมให้แก่เยาวชนที่ญี่ปุ่น เพื่อให้มีความ ระลึกถึงคุณภาพของการศึกษา และเพิ่มพูนชีวิตครอบครัว ของประชาชนทุกคน”

1.3 เป้าหมาย “จงให้เกียรติแก่ผลรวม เช่นเดียวกับที่จะหวงแหนเด็กของพวกเขาหวังว่าคุณจะยัง เคารพคนอื่น ๆ ที่จะเติบโตในมนุษย์ที่เต็มไปด้วยความ สมควรใจประชาติโดยความคิดสร้างสรรค์และความรักและ เสรีภาพในความเป็นจริง”

1) เด็กที่มีความเชื่อมั่นที่อุดมไปด้วย

2) เด็กที่สามารถคิดเป็นได้

3) สดใสมีสุขภาพดีของเด็กที่เต็มไปด้วยทักษะ การปฏิบัติที่แข็งแกร่ง

1.4 การบริหารการศึกษา ระบบการจัด การศึกษาของประเทศญี่ปุ่นจัดได้ว่าเป็นระบบการศึกษา แบบรวมศูนย์ ซึ่งมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน จุดแข็ง ได้แก่ การช่วยทำให้มาตรฐานการศึกษาแม้ว่าจะพื้นที่ชนบทก็จะ ได้โอกาสและมาตรฐานใกล้เคียงกัน ส่วนจุดอ่อน คือระบบ การบริหารที่เป็นระบบสั่งการจากเบื้องบนสู่เบื้องล่าง ใน โรงเรียนสาธิต Momoyama ระดับประถมศึกษา เน้น ส่งเสริมการ “พลังของความเป็นอิสระ” ที่จะ เปิดขึ้นในชีวิต ของนักเรียนจะอยู่ร่วมกัน กับผู้อื่น และ เคารพซึ่งกันและ กัน ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนมีรายวิชาได้แก่ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุข ศึกษา ฟิสิกส์ ศิลปะศึกษา สังคมศึกษา ทักษะกระบวนการ คิด และดำรงชีวิตในปัจจุบัน โดยเวลาการจัดการเรียน การสอน ตั้งแต่เวลา 09.00น.-15.30น. โดยภาคเช้าจะเป็นการ เรียนการสอนในรายวิชาหลัก ส่วนภาคบ่ายจะเป็นกิจกรรม บุรณาการเพื่อพัฒนาผู้เรียน

1.5 บรรยาการในการจัดการเรียนการสอน

- ในห้องเรียนมีนักเรียนห้องละประมาณ 25-40 คน มีครูผู้สอน จำนวน 2 คน

- นักเรียน มีกิจกรรมชุมนุมให้นักเรียนเลือก อย่างหลากหลายตามความสนใจของตนเองและเรียนรู้ ด้วยกันทุกวันตลอดปีการศึกษาปลูกฝังเรื่องการทำงานเป็น กลุ่มและความภาคภูมิใจในโรงเรียนของตน

- การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ เน้นการปฏิบัติ โดยครูมีการสอนโดยการสาธิต และ ได้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมเน้นการส่งเสริมตาม ศักยภาพของนักเรียน

1.6 การวัดและการประเมินผล การวัดและการประเมินผลของนักเรียน โดยครูผู้สอนจะมุ่งเน้นการวัดและประเมินผล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านสุขภาพ 2) ด้านพลศึกษา 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์

1.7 การบริหารงานทั่วไป

- โรงเรียน มีวัสดุอุปกรณ์ด้านการศึกษาและกีฬาอยู่อย่างเพียงพอ โรงเรียนมีสนามเด็กเล่นกลางแจ้งที่กว้างขวางมีโรงยิมเนเซียม และมีสระว่ายน้ำกลางแจ้ง โรงเรียนมีห้องเรียนคอมพิวเตอร์ และมีคอมพิวเตอร์โปรเจคเตอร์ทีวี Active Board ในแต่ละห้องเรียน การเรียนการสอนของนักเรียนใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย นักเรียนไม่ได้รบกวนให้ใช้อินเทอร์เน็ตส่วนตัวในโรงเรียน

- แหล่งเรียนรู้ต่างๆ อาทิเช่น สนามกีฬา ห้องสมุด ห้องดนตรี ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องคหกรรม เป็นต้น ซึ่งมีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการร่วมกันสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ด้วยตนเอง

- นักเรียนเดินทางมาโรงเรียนด้วยรถจักรยาน นักเรียนจะมีหมวก และมีแถบสีสวมใส่ในการขี่จักรยาน มีการฝึกอบรมกฎระเบียบวินัย การจราจรให้กับนักเรียน

- มีอาหารกลางวันจาก Catering Centre ซึ่งเป็นสถานที่ผลิตอาหารกลางวันสำหรับนักเรียน ประถมศึกษา โดยให้ครูและนักเรียนดำเนินการในการจัดการแบ่งอาหารให้กับทุกคนและเก็บกวาดเศษอาหาร จัดโต๊ะเก้าอี้ในการรับประทานอาหาร การรักษาความสะอาดของพื้น หลังรับประทานอาหาร

- นักเรียนทุกคนได้ช่วยกันในการรักษาความสะอาดโรงเรียนห้องเรียน โดยมีเวลาในช่วงพักกลางวันก่อนเข้าชั้นเรียนจะมีการทำความสะอาดห้องเรียนพร้อมเพรียงกันทุกวัน โดยในช่วงเวลาทำความสะอาดห้องเรียนนักเรียนจะตั้งใจช่วยกันทำงาน ไม่พูดคุยหรือเล่นกัน

2. การศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.1 การพัฒนาวิชาชีพครู ศึกษาฐานที่มหาวิทยาลัยเกียวโตเกียวการศึกษา (Kyoto University of Education: KUE) มหาวิทยาลัยก่อตั้งเมื่อ พุทธศักราช ค.ศ.1876 อยู่ในพื้นที่มีการคมนาคมขนส่งสะดวก ทางตอนใต้ของนครประวัติศาสตร์เกียวโต มีพื้นที่ 140,000 ตารางเมตร อันอุดมไปด้วยสีเขียวขจีของธรรมชาติ นอกจากนี้

มหาวิทยาลัยเกียวโตการศึกษายังมีศูนย์ฝึกและปฏิบัติการทางการศึกษา ศูนย์จัดเก็บข้อมูลการศึกษา ศูนย์จัดการพยาบาล มีสถานศึกษาในสังกัดอีก 7 แห่ง คือโรงเรียนสาธิตระดับประถมศึกษา 2 แห่ง โรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2 แห่ง โรงเรียนสาธิตระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 แห่ง โรงเรียนสาธิตการศึกษาพิเศษ 1 แห่ง และโรงเรียนสาธิตระดับอนุบาล 1 แห่ง

2.1.1 วัตถุประสงค์ 1) วัตถุประสงค์ของ

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกียวโตการศึกษา (KUE) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ทางวิชาการและความรู้ทางวัฒนธรรม ศิลธรรม มีสุนทรียภาพ พัฒนาความสามารถและคุณภาพให้มีความพร้อมไปสู่การเป็นครูผู้สอนที่มีคุณภาพ 2) วัตถุประสงค์ด้านวิชาการ 2.1) วัตถุประสงค์ของคณะศึกษาศาสตร์ (ปริญญาตรี) เพื่อให้ความรู้ทางวัฒนธรรม ศิลธรรม และสุนทรียภาพ ช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความสามารถที่เพียงพอต่อการเป็นครูผู้สอนที่ดี ให้ส่วนช่วยเหลือชุมชนและสังคมในวงกว้าง รวมไปถึงการให้ความรู้ด้านวิชาการ สังคม และการดำเนินชีวิต 2.2) วัตถุประสงค์ของบัณฑิตวิทยาลัย ด้านการวิจัยทางการศึกษา (หลักสูตรระดับปริญญาโท) เพื่อเปิดโลกทัศน์ของการศึกษาและการสร้างครุมืออาชีพให้โอกาสทางการศึกษาโดยการให้ทุนการศึกษาและการศึกษาฐานต่างประเทศ ให้ความรู้ด้านศาสตร์การวิจัย ความเข้าใจในทฤษฎีทางการศึกษาและการลงมือปฏิบัติ 2.3) วัตถุประสงค์ของบัณฑิตวิทยาลัย หลักสูตรระดับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเสนอแนวทาง/ วิธีในการจัดการเรียนการสอน โดยการใช้ความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน ปลุกฝังทักษะกระบวนการคิดขั้นสูงสู่ทฤษฎีทางการศึกษา และการฝึกปฏิบัติด้านความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนทั้งทฤษฎีการศึกษาและการฝึกปฏิบัติแก่นักศึกษาให้พร้อมไปสู่การเป็นครุมืออาชีพ 2.4) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการศึกษาพิเศษเพื่อให้ครูผู้สอนเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและจิตใจ มีความรู้และความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายและจิตใจ และเพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนแก่ครูผู้สอนให้มีความสามารถในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กดังกล่าว ข้างต้น 3) วัตถุประสงค์ด้านการวิจัย มหาวิทยาลัยเกียวโตการศึกษา(KUE) รับผิดชอบในการให้การศึกษาแก่นุชน

โดยวิธีการที่สร้างสรรค์ เน้นกระบวนการฝึกทักษะการจัดการความรู้ ด้วยความร่วมมือกับคณะศึกษาศาสตร์อันเป็นคณะหลักและคณะเดียวในมหาวิทยาลัย ใช้กระบวนการวิจัยมาเพิ่มคุณภาพทางการศึกษา และร่วมมือของชุมชนและนานาชาติ เพื่อพัฒนาครูให้มีเทคนิคในการจัดการเรียนการสอน ให้การอบรมครูในศาสตร์ที่กว้างขวางและหลากหลาย ด้วยกระบวนการที่จะปรับเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจ ความรับผิดชอบที่จะติดตัวไปกับผู้เรียนสำหรับความต้องการพื้นฐานทางการวิจัย ทางมหาวิทยาลัยเกี่ยวโตการศึกษา (KUE) เน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาครูผู้สอนให้มีความสามารถทางด้านศาสตร์และศิลป์ ด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อีกทั้ง มหาวิทยาลัยเกี่ยวโตการศึกษา (KUE) ยังศึกษาแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาและการวิจัยเชิงอนาคตเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านความรู้และการปฏิบัติในขอบเขตด้านวิชาการ

2.2.2 หลักสูตรการจัดการศึกษา

ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์จัดการเรียนการสอนโดยมีหลักสูตรการฝึกหัดครู วิชาเอกได้แก่ การศึกษา การศึกษาปฐมวัย การศึกษาพัฒนาการในผู้พิการ ภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา การสอนภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีทางการศึกษา และ ศิลปศึกษา

ระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชาการวิจัย มีหลักสูตรการวิจัยทางการศึกษา (หลักสูตรระดับปริญญาโท) ตามวิชาเอกได้แก่ การศึกษาในโรงเรียน การศึกษาสำหรับเด็กพิการ และการศึกษาตามรายวิชา (การสอนภาษาญี่ปุ่น สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ดนตรีศึกษา ศิลปศึกษา สุขพลศึกษา เทคโนโลยีศึกษา คหกรรมศึกษา การสอนภาษาอังกฤษ)

แผนกวิจัยการศึกษา วิชาชีพครู (หลักสูตรระดับผู้เชี่ยวชาญ)

ประกาศนียบัตรบัณฑิต (หลักสูตร 1 ปี) คือ หลักสูตรการศึกษาพิเศษ

2.2.3 หลักสูตรการพัฒนาวิชาชีพครู บัณฑิตวิทยาลัยได้ออกแบบหลักสูตรโดยแบ่งวิชาตามกลุ่มความสามารถเพื่อฝึกฝนให้นักศึกษามีความสามารถ 2 ทาง คือ 1) ความรู้เฉพาะทางขั้นสูง และ 2) การฝึกทักษะการสอน สำหรับกระบวนการสร้างผู้เรียนจะยึดหลักการและทฤษฎีทางการศึกษา

2.2.4 เครือข่ายความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ 1) เครือข่ายความร่วมมือในประเทศ ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยเครือข่ายจำนวน 8 แห่งและโรงเรียนเครือข่ายจำนวน 18 แห่ง 2) โครงการแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์กับต่างประเทศ มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัย จาก 8 ประเทศ ตามความร่วมมือในต่างประเทศดังนี้ 2.1) สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้แก่ มหาวิทยาลัยการศึกษาเซี่ยงไฮ้ 2.2) ประเทศไทย ได้แก่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 40 แห่ง เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ฯลฯ 2.3) ออสเตรเลีย ได้แก่ มหาวิทยาลัยแห่งออสเตรเลียได้ 2.4) เกาหลีใต้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยการศึกษาแห่งชาติซุนเชออน 2.5) แคนาดา ได้แก่ มหาวิทยาลัยควิเบกวิทยาเขตมอนทรีออล 2.6) เยอรมัน ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยแอร์ลิ่งเงน-นูนแบร์ก

2. ศึกษาดูงานที่ Graduate School International Development: GSID Nagoya University

มหาวิทยาลัยนาโกย่า มีชื่อเรียกย่อว่า “เมโด” ก่อตั้งในปีพุทธศักราช 2482 ตั้งอยู่ที่เมืองนาโกย่า จังหวัดไอจิ ในภาคกลางของประเทศญี่ปุ่น ในปีพ.ศ.2547 เริ่มใช้เป็นโรงเรียนแพทย์และโรงพยาบาลชั่วคราว ซึ่งจัดเป็น 1 ใน 7 ของมหาวิทยาลัยแห่งชาติที่ผลิตนักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงในด้านต่างๆโดยเฉพาะด้านฟิสิกส์และเคมี เป็นสถาบันระดับสูงที่มีชื่อเสียง ได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์แห่งความเป็นเลิศโดยเฉพาะทางด้านการศึกษาและการวิจัยติดอันดับโลกมีนักวิทยาศาสตร์ประจำมหาวิทยาลัย 4 ท่าน อาทิเช่น ดร.มาโกโตะ โอบายาชิ ดร.โอชิเดะ มาซาดาวะ ดร.โอซามุ ชิมามุระ เป็นต้น ที่ได้รับรางวัลโนเบล สาขาเคมี และวิทยาศาสตร์ทั่วไป เมื่อปีพ.ศ. 2551 และเป็นสถาบันมีชื่อเสียงเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ดีของมหาวิทยาลัยในระดับนานาชาติ

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยนาโกย่า เปิดสอนในระดับปริญญาตรี จำนวน 9 สาขา ระดับบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 13 สาขา มีนักศึกษาจาก 72 ประเทศ ในจำนวนนี้เป็นนักศึกษาไทยที่กำลังศึกษาอยู่ ประมาณ 30 คน โดยที่นักศึกษาสามารถเลือกศึกษาได้ทั้งภาคภาษาญี่ปุ่นและภาคภาษาอังกฤษ

ในมหาวิทยาลัย ยังประกอบด้วย 3 สถาบันวิจัย และ 18 ศูนย์การวิจัย ได้รับสนับสนุนทุนการศึกษาและการวิจัยจากรัฐบาล และร่วมมือแลกเปลี่ยนนักศึกษาและนักวิจัยกับ 45 ประเทศทั่วโลก มหาวิทยาลัยนาโกย่า ได้ถวายรางวัลนาโกย่า มิเตอร์ สปีเชล อวอร์ด แต่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2549 ซึ่งมอบให้กับบุคคลทางวิทยาศาสตร์ที่ท่านคุณประโยชน์อย่างสูงแก่วงการอินทรีเคมี และยังได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิจัยและวิชาการกับสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2551

ปรัชญา/วิสัยทัศน์/เป้าหมาย

เริ่มจาก “บัณฑิตวิทยาลัยการพัฒนาระหว่างประเทศ” เริ่มต้นในปี.ศ. 1991 เป็นบัณฑิตวิทยาลัยที่เป็นอิสระในการพัฒนาระหว่างประเทศและในปี.ศ. 1995 กลายเป็นบัณฑิตวิทยาลัยเต็มเปี่ยมด้วยปริญญาโทและปริญญาเอกใน 3 ด้าน 1) การพัฒนาระหว่างประเทศ 2) ความร่วมมือระหว่างประเทศและ 3) การสื่อสารระหว่างประเทศ

เป้าหมาย GSID

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาการพัฒนาระหว่างประเทศความร่วมมือและการสื่อสาร การปลูกฝัง “ปัญญานกกล้าหาญ” เพื่อให้บรรลุการพัฒนาระหว่างประเทศ (GSID) คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะใช้บทบาทในด้านการพัฒนาระหว่างประเทศความร่วมมือและการสื่อสารในอนาคต

2. การสร้างแบบจำลองต้นฉบับ ในการดำเนินการวิจัยทางวิชาการ GSID ส่งเสริมหลักการของความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมและความเข้าใจร่วมกันระหว่างประชาชน นอกจากนี้ยังไม่เป็นไปตามรูปแบบการพัฒนาตะวันตก แต่ดำเนินการวิจัยชั้นนำและนวัตกรรมที่สะท้อนให้เห็นในหลักสูตร GSID และการเรียนการสอน ในด้านการพัฒนาระหว่างประเทศและความร่วมมือที่ GSID ใช้ประสบการณ์ในการพัฒนาของประเทศญี่ปุ่นที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ตรงกับความเป็นจริงของประเทศที่กำลังพัฒนา ในด้านการสื่อสารระหว่างประเทศที่มีความหลากหลายของการศึกษาวิจัยที่มีความหลากหลายจะดำเนินการในพื้นที่ของความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม ภาษาศาสตร์และการศึกษา

3. เครือข่ายศูนย์ GSID ส่งเสริมการก่อตัวของเครือข่ายระหว่างประเทศในหมู่ต่างๆทางวิชาการและการวิจัยสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระหว่างประเทศความร่วมมือและการสื่อสารและยังมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นศูนย์แห่งชาติและระดับนานาชาติในสาขาเหล่านี้

วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์พื้นฐาน: การวิจัยและการศึกษา

1. เพื่อจัดกิจกรรมการวิจัยด้านความคิดสร้างสรรค์กับนักวิชาการในเวทีระหว่างประเทศ

2. เพื่อริเริ่มที่จะปลูกฝังปัญญานกกล้าหาญ

วัตถุประสงค์พื้นฐานสังคม

1. เพื่อเป็นผู้นำการวิจัยทางวิทยาศาสตร์

2. เพื่อนำไปใช้กับการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและนำไปสู่การพัฒนาของภูมิภาค

3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางวิชาการและการศึกษาของนักศึกษาต่างชาติและนำไปสู่การแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศโดยเฉพาะกับประเทศในเอเชีย

นโยบายพื้นฐาน: การวิจัยและการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ต่างๆของมนุษยศาสตร์ สังคมและธรรมชาติจากมุมมองทุกอย่างตอบสนองต่อปัญหาร่วมสมัยและปรับและเสริมสร้างระบบการศึกษาในการสร้างความรู้ลึกใหม่ของค่านิยมและองค์ความรู้บนพื้นฐานของความเป็นมนุษย์

2. เพื่อการจัดส่งใช้งานของข้อมูลและการแลกเปลี่ยนบุคลากรและร่วมงานทางวิชาการในประเทศ ญี่ปุ่นและต่างประเทศด้านวัฒนธรรม

หลักสูตร GSID

การจัดการศึกษาระดับปริญญาเอก แบ่งออกเป็น 3 ภาควิชาได้แก่

1. ภาควิชาการพัฒนาระหว่างประเทศ (Department of International Development)

2. ภาควิชาการให้ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างประเทศ (Department of International Cooperation Studies)

3. ภาควิชาการสื่อสารระหว่างประเทศ (Department of International Communication)

การจัดการศึกษาระดับปริญญาโท การจัดการศึกษาระดับปริญญาโท แบ่งออกเป็น 2 หลักสูตร 3 ภาควิชา ในแต่ละภาควิชาประกอบไปด้วยสาขาวิชาต่างๆ ดังนี้

3.1. หลักสูตรการให้ความร่วมมือและพัฒนา ระหว่างประเทศ ดำเนินการโดย 2 ภาควิชา คือ 1) ภาควิชาการพัฒนา ระหว่างประเทศ โดยเปิดการเรียนการสอน ใน 3 สาขา คือ 1.1) สาขาวิชานโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจ และการจัดการ (Program in Economic Development Policy and Management) 1.2) สาขาวิชาการบริหารจัดการพัฒนาส่วนภูมิภาคและชนบท (Program in Rural and Regional Development Management) 1.3) สาขา วิชาการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Program in Education and Human resource Development) 2) ภาควิชาการให้ความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างประเทศ มีการเรียนการสอนใน 3 สาขา คือ 2.1) สาขากฎหมายและการบริหารกิจการบ้านเมือง (Program in Governance and Law) 2.2) สาขาการสร้างสันติภาพ (Program in Peace Building) 2.3) สาขาการพัฒนาสังคมและ วัฒนธรรม (Program in Social Development and Culture)

3.2 หลักสูตรการสื่อสารระหว่างประเทศ (International communication Course) ดำเนินการโดย ภาควิชาการสื่อสารระหว่างประเทศ โดยเปิดการเรียนการสอนใน 2 สาขา คือ 1) สาขาการย้ายถิ่นฐานของมนุษย์ และการทำความเข้าใจข้ามวัฒนธรรม (Program in Human Migration and Cross-Cultural Understanding) 2) สาขาวิชาภาษาศาสตร์ และสารสนเทศทางภาษา (Program in Language Education and Linguistic Information)

4. โปรแกรม ผู้นำสตรี ในการ ส่งเสริมการ เป็นอยู่ที่ดี ในเอเชีย เป็นหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรที่ นิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี โท เอก ที่เป็น ผู้หญิงสามารถลงทะเบียนเรียนโดยตารางเรียนจะไม่ ขัดซ้อนกับหลักสูตรที่เรียน เช่นเรียนหลังเวลา 16.00 น.ใน วันจันทร์-ศุกร์ เรียนเสาร์-อาทิตย์ หรือเรียนช่วงภาคฤดูร้อน เป็นต้น

วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจผู้หญิง เป็นสิ่งสำคัญสำหรับกลยุทธ์การเติบโต ในระยะยาวของ ผู้หญิงมีความสำคัญในการพัฒนาที่เกี่ยวกับ อาหาร สุขภาพและสภาพแวดล้อม ความเป็นผู้นำของ ผู้หญิง จะสามารถสร้างและรักษาเครือข่าย ความร่วมมือ ในหมู่ผู้นำ ผู้หญิงเอเชีย

ลักษณะเฉพาะของโปรแกรม

1. การพัฒนา เอเชีย ให้ความสำคัญกับผู้หญิง โดยให้ความสำคัญกับปัญหาที่เกี่ยวเนื่อง ในความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ในภูมิภาคเอเชีย ที่ ประเทศ กำลังอยู่ใน ขั้นตอนต่างๆของ การพัฒนา เช่น ความยากจน ปัญหา สุขภาพ ต่างๆ และความไม่เสมอภาคทางเพศ

2. เน้นการศึกษาในทางปฏิบัติ : การฝึกอบรม ใน ต่างประเทศ และการวิจัย ที่มหาวิทยาลัย พันธมิตร ฝึกงานใน ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ และ JICA

3. มีระบบการสนับสนุน การเป็นผู้นำของผู้หญิง โดยผู้นำระดับโลก ที่ได้มาซึ่ง ความสามารถ การทำงานใน เวทีโลกรวมทั้งความเข้าใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ เพศ ทักษะการปฏิบัติงาน ความรู้ความสามารถในการมอง ปัญหาจากมุมมองที่ครอบคลุมและทักษะการสื่อสาร สำหรับการถ่ายทอดความคิดเห็นต่าง ๆ เป็นต้น

4. ระบบการ ให้คำปรึกษา ที่ดี การจัดระเบียบ และ ระบบ การตรวจสอบ การสนับสนุน

5. การสนับสนุนเส้นทางสายอาชีพ สำหรับ องค์กรทั่วโลกและ องค์กรระหว่างประเทศ

ผู้นำสตรี ทั่วโลกที่ มี ความสามารถในการ มองปัญหา จากมุมมอง ที่ครอบคลุมผ่าน ความร่วมมือ ระหว่างเขต ข้อมูล การวิจัย ที่แตกต่างกัน

อภิปรายและการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย

การจัดการศึกษาในประเทศไทยญี่ปุ่นในระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้ง ในระดับประกาศนียบัตร ปริญญาตรี/โท/เอกนั้น สิ่งที่เป็น ประโยชน์ที่สามารถนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบท ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ รวมทั้งระบบการบริหาร การศึกษาของประเทศไทยดังนี้

1. การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ และสมรรถนะ ของคนญี่ปุ่นยุคใหม่ โดยที่สถานศึกษาทั้งระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษามีการกำหนดปรัชญา การศึกษาที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาในระดับประเทศ และการสร้างสังคมญี่ปุ่นยุคใหม่ เช่น โรงเรียนสาธิตระดับ ประถมศึกษา Momoyama กำหนดปรัชญาการศึกษา “เรา จะสร้างความมั่งคั่ง และพัฒนาระบบการศึกษา เพื่อ ปลุกฝังเยาวชนให้มีความรับผิดชอบในอนาคตของประเทศ เราจะมุ่งเน้นคุณค่าของการระลึกถึง เพื่อนมนุษย์ และการ มีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งในสังคมนานาชาติ” ส่วนใน

ระดับอุดมศึกษามีการกำหนดเป้าหมายเป็นการปลูกฝัง "ปัญญาชนกล้าหาญ" สอดคล้องกับสมรรถนะหลักของคนรุ่นใหม่คือ "มีความรู้กว้างขวาง ความสามารถในการพึ่งตนเองและพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมสร้างสรรค์ชุมชน สมรรถนะพื้นฐานสำหรับแสวงหาความรู้ ความถนัดเฉพาะทาง ความสามารถในการตัดสินใจ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ความมีสุขภาพดีทั้งใจและกาย และความสามารถในการดูแลตนเอง"

2. การบริหารวิชาการ การศึกษาขั้นพื้นฐานใช้หลักสูตรระดับชาติเป็นหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน มีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติและการนำไปใช้ได้จริงโดยมีวินัยในชีวิต เช่น ทักษะการข้ามถนน เรื่องเกี่ยวกับการจราจร การเดินทางมาโรงเรียน ความสะอาดในร่างกาย การรับประทานอาหารให้ถูกหลักโภชนาการโดยบูรณาการการสอนทุกรายวิชาที่เน้นวินัยในตนเอง มีจิตสาธารณะ เคารพประเพณีดั้งเดิม รักชาติและถิ่นกำเนิด ส่วนในระดับอุดมศึกษาเช่น Kyoto University of Education (KUE) เน้นการสร้างความเป็นครูมืออาชีพ และสร้างความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้ง GSID, Nagoya University เน้นการผลิตระดับบัณฑิตศึกษาทั้งระดับปริญญาโทและเอก นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมพิเศษช่วยพัฒนาศักยภาพนิสิต เช่น โปรแกรมศึกษาภาคสนามทั้งในประเทศ (Domestic Field Work) และต่างประเทศ (Overseas field Work) โดยความร่วมมือกับประเทศต่างๆทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป รวมทั้งการหลักสูตรการพัฒนาผู้นำสตรี ในการ ส่งเสริมการเป็นอยู่ที่ดีในเอเชีย โดยมีทิศทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาในกลุ่มประเทศเอเชียและระดับโลกทั้ง 3 ด้าน 1) การพัฒนาระหว่างประเทศ 2) ความร่วมมือระหว่างประเทศและ 3) การสื่อสารระหว่างประเทศ

3. การการบริหารบุคลากร ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่การคัดเลือกสรรหาและบรรจุแต่งตั้งคุณสมบัติครูผู้สอนต้องจบปริญญาโททางการศึกษา มีใบประกอบวิชาชีพ การโยกการย้ายครูเขตพื้นที่ของจังหวัดทำหน้าที่ย้ายครู มีระบบหมุนเวียน (Rotation) ครูและผู้บริหารจะต้องย้ายโรงเรียนภายใน 2-3 ปี ซึ่งเป็นผลทำให้คุณภาพการเรียนการสอนในแต่ละโรงเรียนไม่แตกต่างกัน รวมทั้งการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับชาติและจังหวัด

4. การบริหารงานทั่วไป ในโรงเรียนประถมศึกษา มีจัดสภาพห้องเรียนทุกห้องมีทีวีจอใหญ่ที่เชื่อมต่อกับคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และมี Active Board ทุกห้อง รวมทั้งมีการติดตั้งระบบไฟในห้องเรียนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนห้องสมุด ที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปลูกฝังการรักการอ่านสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา ส่วนการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการศึกษาจะไม่อนุญาตให้ใช้คอมพิวเตอร์หรือ แท็บเล็ต นอกจากการเรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น จะเน้นการคัดลายมือ วาดภาพ เรียนดนตรี ซึ่งเน้นสุนทรียภาพในการรักธรรมชาติและแผ่นดินเกิด รวมทั้งระบบรักษาความปลอดภัยในห้องเรียนและอาคารเรียนเช่น กล้องวงจรปิด สัญญาณเตือนภัย ถึงดับเพลิงรวมทั้งการจัดอาคารสถานที่เอื้อต่อคนพิการ เป็นต้น

5. การบริหารงบประมาณ พัสด ครูภัณฑ์ โรงเรียนรัฐบาลสนับสนุนค่าใช้จ่ายการศึกษาของนักเรียนทุกคน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารจะสนับสนุนในการระดมทรัพยากรในส่วนที่จำเป็นและขาดแคลน

